

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales,
Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas
Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares:
Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLXXIII. Episcopo Sacra facienti nemo assistentiam facere potest, qui
non sit in ordine Sacerdotali constitutus: qui verò in ea ætate non est, ut
ad Sacerdotium promoveri queat, si ex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

cundo loco per patronum, quando lis introducta fuit inter utrumque presentatum, prout hic factum fuerat: cap. 2. ut lite pend. in 6. & per decis. Crescentii 10. de iure patron. ¶ Quia licet sola lis introducta inter patronos non reddat beneficium litigiosum, tamen aliud est, quando est etiam introducta inter presentatos, prout hoc casu: Rot. decis. 599. num. 18. part. 4. recent. tom. 3. Roch de Curt. in tract. de iure patronat. in verbo, honorificum, quest. 23. num. 33. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. part. 1. quest. 6. art. 23. fol. mihi 55. & per consequens beneficium istud litigiosum non poterat subiacere provisioni Ordinarii.

Verum, quia in Gallia Episcopi non prohibentur conferre beneficia, ut alibi diximus, & refert Peleus in *Analysi ad regul. Cancell. cap. 37. versio. in hoc regno, fol. mihi 131.* ideo ex alio etiam capite collationem hanc tertio loco factam ad presentationem secundam istius emptoris Castri, subsistere non posse existimavi, quamvis presentatio intra quadrimestre facta fuisset. Licet enim patrono permissam esse variationem cumulativam verissimum sit, ¶ tamen hoc jus variandi cessabat hoc casu, quia res non erat integra, cum ultra patroni presentationem fuisset subsecuta institutio Episcopi, quo casu non est licita patrono laico variatio: cap. cum autem, 24. de iure patronat. & ibi Gloss. post figurationem casus, ibi: antequam presentatus fuerit admittitur, Barbosa de Episcopo, allegat. 72. num. 151. Ricc. in praxi rer. for. Eccles. decis. 173. in princip. Garo. de benefic. part. 5. cap. 9. num. 215. Vivian. in praxi iurispatronat. lib. 10. c. 1. n. 1. Lambertin. lib. 2. part. 2. q. 7. art. 1. num. 2. versio. alia ratione, fol. 177. alias 829.

10 Addatur, quod dum variationi locus est, patronus illam facere non potest privative, sed tantum cumulative, ut dicunt omnes DD. supra citati, & nos alias ostendimus.

Ista autem secunda emptoris presentatio, in cuius sequelam tertius provivus comparat, non erat cumulativa, sed privativa, cum expressa revocatione primæ nominationis per eum factæ: & per consequens nulla, & contra formam juris: Lambertin. lib. 2. part. 2. quest. 7. artic. 21. & 22. Vnde stante nullitate presentationis, institutio subsequuta corruerat, & primus provivus, saltem vigore gratiæ si mentis, novæque provisionis obtentæ in Legatione, præferendus.

CAPVT CLXXIII.

Episcopo Sacra facienti nemo assistentiam facere potest, qui non sit in Ordine Sacerdotali constitutus. Qui verò in ætate non est, ut ad Sacerdotium promoveri queat, si ex dispensatione Apostolica primam Dignitatem obtineat, quamvis assistentiam facere non possit, non tamen cogendus est ad functiones Diaconales, vel Subdiaconales, dum Episcopus celebrat, nec inferioris officium cogendus est superior unquam exercere. Capitulum non posse quicquam statuere ad suam utilitatem, minúsque in præjudicium Præpositi, tam circa præcedentiam, quam circa Ecclesiæ emolumenta.

- 1 Præpositus ex dispensatione Apostolica Dignitatem illam obtinet, & ea ratione si non potest exercere functiones sacerdotales, non potest cogi ad exercitum functionum Diaconalium.
- 2 Prima Dignitas nunquam cogi debet ad munus Diaconi dum Episcopus celebrat, sed ipsa omnis pertinet ad duos Canonicos: Et quomodo id fieri debeat iuxta Cærimoniale Romanum, ostenditur.
- 3 Assertus declaratio sacre Congregationis Rite, quod Dignitates non debent supplere vicibus inferiorum, sed potius inferiores vicibus Superiorum.
- 4 Prima Dignitas quando ex iusto impedimento non potest facere assistentiam Episcopo, potest esse præsens in choro, & lucrari quotidianas distributiones.
- 5 Absurdum est, Superiorem cogi exercere officium inferioris.
- 6 In materia præcedentia, seu honoris, consuetudo maxime attendenda est.
- 7 In materia honorifica consuetudo attenditur, quævis non sit præscripta.
- 8 Qui est in quasi possessione præcedendi, possidet iure remedia possessoria, probando quod cum in possessione tempore litis mota.
- 9 Statueri est actus iurisdictionis.
- 10 Ad validitatem statuti facti per Capitulum requiritur confirmatio Episcopi.
- 11 Conclusio Capituli facta ad propriam utilitatem, & in præjudicium tertii, non valet.
- 12 Decreta Capituli facta in præjudicium personæ, sustineri non possunt.
- 13 Adversus conclusiones capitulares de iudicio appellations intra decem dies, & in casu defectum, remedium querelæ intra annum.
- 14 Pro consuetudine præcedentia competunt remedia possessoria.
- 15 Quasi possessio præcedentia universalis tribuit remedia possessoria pro aliis actibus præcedentia particularibus.
- 16 Distributionum quotidianarum portio consuevit, ut si nihil aliud probeatur in contrarium, eadem proportio servetur in aliis Ecclesiæ emolumentis, veluti mortuariis, & anniversariis, & eodem iure reguntur.
- 17 Capitulum non potest novam consuetudinem in Ecclesia introducere, maxime sine consensu Episcopi.
- 18 Non licet Præpositis, aut Canonicis, Missam celebrare volentibus, induere ornamenta sacerdotalia in Altari, sed tantum in Sacrificia.
- 19 Consuetudo Capituli non subsistit adversus traditiones auctoritate Apostolica confirmatas.

De Vo Præpositi, unus Metropolitane, alter Cathedralis Ecclesiæ, cum suis Capitulis contententes, diversas separatim difficultates proponere, quatum resolutio sæpius in praxi evenit, & utilis esse potest. Et quidem quoad Præpositum Metropolitane, supponebatur quod illius Ecclesiæ statutis cautum est, Præpositos, & Archiepiscopos byteros teneri assistentiam facere Archidiaconis celebranti intra illam Ecclesiam: Archidiaconum verò, & Sacristam, fungi munere Diaconi, & Subdiaconi. Cum autem Præpositus non habens auctoritatem de iure requisitam, dignitatem illam possideret ex dispensatione Apostolica, constitutus tamen

Qu. & Res. ben. Pars III. Cap. CLXXIII. 121

fit in Diaconatu; dubitatum fuit, utrum qui ex defectu ætatis, & Ordinis Sacerdotalis assistentiam Archiepiscopo facere non potest, saltem Diaconi, vel Subdiaconi officium, illo celebrante, exercere liceatur.

Super hoc dubio, hoc in primis pro fundamento constituendum est, illum qui in ordine Sacerdotali constitutus non est, Episcopo celebranti assistentiam facere non posse. Quod clarè probatur ex Cærimoniali Episcoporum lib. 1. cap. 7. in principio, his verbis: *Inter omnes Episcopi ministros, qui ei in divinis assistunt, & servant, primus & dignior est Presbyter assistens, qui idcirco debet esse dignior ex Presbyteris, & paulo post subiunguntur verba sequentia: sit dignior omnino ex omnibus, & in Sacerdotalibus officiis expertus.*

1 Hoc supposito, Dico Præpositum ex dispensatione Apostolica, ætatis def. cum habentem, & in ordine Sacerdotali minime constitutum, quamvis assistentiam facere nequeat, non propterea cogendum esse ad functiones Diaconales, aut Subdiaconales tempore officii Archiepiscopalis. Quod probatur Primo, ex dicto Cærimoniali: *Secundo*, ex statutis dictæ Ecclesiæ: *Tertio*, ex consuetudine illius Ecclesiæ: *Quarto*, ex ratione naturali.

2 Quod attinet ad Cærimoniale, constat ex octavo illius capitulo, quod nunquam habuit intentionem obligandi primam Dignitatem ad assistendum Episcopo in habitu Diaconali, tam ex rubrica dicti capituli, quæ loquitur de assistentia duorum Canoniorum in habitu Diaconali, quam ex corpore ejusdem capituli 8. in quo dicitur, quod duo Canonici assistere debeant, videlicet duo Canonici ex ordine Diaconali: quod si forte Ordines distincti non essent, onus illud incumbere duobus primis Canonici, vel Dignitatibus sedentibus post primam Dignitatem, vel primum Canonicum. Ex quibus verbis evidenter apparet primam Dignitatem eximi ab hoc Diaconi munere exercendo.

3 Atque ita declaratum fuit per sacrum Rituum Congregationem die 3. Junii 1617. referente Barb. de jure Eccl. univers. lib. 1. c. 21. n. 9. 3. nempe Dignitates non supplere vices Canonicorum, & aliorum inferiorum, sed bene inferiores pro Dignitatibus.

4 Immo stante hujusmodi notorio, & non fraudulento impedimento, potest Præpositus, qui prima Dignitas est, tunc adesse in choro, & lucrat suas distributiones, ut decisum testatur Barbos. dicto lib. 1. cap. 21. num. 104.

5 Ex statutis verò prædictæ Ecclesiæ constat evidenter, officium Diaconi, & Subdiaconi spectare in Missis Pontificalibus ad Archidiaconum & Sacristam, non autem per consequens ad Præpositum, ut evitetur absurdum, quod nasceretur, si Superior cogereat exercere officium inferioris: l. consulta 21. §. absurdum, C. de testament. Absurdum enim est si promiscuis actibus rerum turbentur officia, dicto §. absurdum.

6 Consuetudo Ecclesiæ, quæ in similibus controversiis attendenda est, l. fin. ff. de offic. pref. urb. Bald. in l. observare, §. antequam ff. de offic. procons. Peregrin. conf. 3. num. 15. vol. 4. eidem Domino Præposito suffragatur: quia sapiens ab eo tempore, quo ipse Præpositus adeptus est, durantiis Missis Pontificalibus, nec Assistens, nec Diaconi, vel Subdiaconi munus exercuit: Seraphin. decis. 402. num. 1. & decis. 716. num. 18. ubi tractat de consuetudine observanda in materia præcedentia: Bald. in cap. cum olim, num. 1. de consuet. Et non est opus hanc consuetudinem fuisse præscriptam, cum duo

Sauzegey Tom. I. Pars I.

actus possessorii sufficiant: Rip. in cap. cum Ecclesiæ, num. 3. de causa poss. & proprietat.

Ratio naturalis concutit pro Domino Præposito: cum indecorum sit turbare ordinem præcedentia, & inferiorem præcedere eum, qui sibi Superior est: idcirco rectè Dominus Præpositus potest intendere remedia possessoria, ut manuteneatur in sua quasi possessione præcedendi: §. hodie, l. fin. de interd. l. cum illi sufficiat probare, quod erat in hac quasi possessione tempore litis motæ: Bartol. in l. 1. §. hoc interdicto, num. 1. & §. final. num. 18. ff. ut possidetis, Coccin. decis. 452. num. 1. Postius de manutent. decis. 73. & 101. & observat. c. n. 1.

Quod autem attinet ad Præpositum Ecclesiæ Cathedralis, quæ non vertebatur super quibusdam conclusionibus capitulatis, quæ sine dubio fieri non poterant in præjudicium diversarum præeminentiarum illi competentium, quia Capitulum non poterat has conclusiones facere, quia non habet jurisdictionem in Præposito; tunc tamen statuere, sit actus jurisdictionis: Bart. in l. omnes populi, num. 3. vers. aut non intervenit. ff. de iust. & jure, quem ibi omnes Doctores sequuntur: Surd. conf. 48. n. 10. & consil. 210. num. 6. Ideo requirerebatur ad ejus validitatem auctoritas, seu confirmatio Episcopi: cap. cum omnes, & ibi Abb. num. 6. & alii de constitution. Multo magis invalida declarari debet conclusio Capituli, cum facta fuerit ad propriam concludendum utilitatem, & in præjudicium tertii: Dec. in cap. cum accessissent, num. 23. & ibi Felin. n. 22. de constit. Abb. in cap. in Genesi, n. 2. de election. Et hujusmodi decreta facta in odium certæ personæ, vocantur ambitiosa: leg. ambitiosa, & ibi Bart. ff. decretis, ab ord. faciend. Abb. in d. c. cum omnes, n. 6.

Propterea adversus hujusmodi decreta Capituli, potest Præpositus ad Superiorem recurrere per viam querelæ, quæ durat per annum: Rot. dec. 289. num. 54. juncto num. 5. part. 6. recent. per text. in l. qui gravatus, C. de consensu, lib. 1. cap. conversationi, & ibi DD. de appellat. in 6. ubi dicitur, quod in actibus istis extrajudicialibus appellatio debet interponi intra decem dies à tempore notitiæ: quod si non fuerit appellatum, utendum, est aliis juris remediis, quæ competunt, non obstante lapsu decem dierum.

Ultra nullitatem, aderat injustitia conclusionum, quibus Dominus Præpositus privaretur juribus consuetæ præeminentiæ in nonnullis actibus extrajudicialibus: tunc pro quibus illi competunt remedia possessoria, prout competere judicatum fuit per Rotam super delatione florum consuetæ, apud Burat. dec. 604. tunc & sola possessio universalis præcedentiæ suffragatur Præposito in actibus particularibus: Surd. conf. 323. n. 44. Rot. dec. 17. n. 1. p. 2. diversor. Seraph. dec. 1295. n. 6. Burat. dicta dec. 604. n. 22. Post de manutent. observat. 10. n. 78.

Similiter non obstantibus prædictis conclusionibus, Præpositus manutendus erat in quasi possessione exigendi certam portionem majorem portione Canonicorum, in omnibus emolumentis, tam distributionum, quam candelatum & emolumentorum ex funeralibus, quia talis erat antiquissima Ecclesiæ consuetudo, cui Canonici per suas conclusiones capitulatas derogare non poterant: juxta constitutionem Bonifacii VIII. de cleric. non resident. in 6. maxime cum de jure portiones emolumentorum promovenientium ex mortuariis, & anniversariis, eodem jure regantur, quo distributiones quotidianæ: DD. in dicto c. unico, Gloss. pragmat. sanction.

122 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

sanction. in rubric. quo tempore quis debeat esse in choro, §. jubet etiam, in verbo, distributiones.

17 Non potuit igitur Capitulum novam introducere consuetudinem in Ecclesia, maxime sine consensu Episcopi, cap. novit, 12. distinct. cap. cum consuetudinis, de consuetud. Franc. in dicto cap. unico, §. statuimus, num. 21. de cleric. non resident. lib. 6. Geminian. ibid. num. 4.

18 Quod autem objiciebatur Domino Præposito, non licere ipsi pro Missis celebrandis induere in ipso Altari vestimenta Sacerdotalia, juxta declarationem sacre Congregationis Rituum, confirmatam per felic. recordat. Vibanum VIII. cujus fit mentio in Missali Romano, & notat Barbof. in dec. Apostolic. cap. 15 §. n. 2. sanè huic decreto obtemperare debet Præpositus, nisi contrariam in Gallia consuetudinem vigere doceat, & constitutiones prædictas non esse usu receptas, ut alibi de constitutionibus usu non receptis ostendimus.

19 In præjudicium verò aliorum jurium Domino Præposito competentium, vigore transactionum antiquissimarum, Apostolica autoritate confirmatarum, cum clausula decreti irritantis, nulla potuit fieri conclusio, aut introduci consuetudo: DD. in cap. cum de beneficio, de præbend. in 6. nominatim Geminian. Anchar. Franc. & alii, quos citat & sequitur Rot. apud Veral. decis. 204. part. 3. cum pluribus citatis per Barbof. in tract. de clausul. cap. 40. num. 34. & 35. Monet. de com. ultimar. volum. cap. 7. n. 243. & 244.

CAPVT CLXXIV.

De irregularitate incurta ante impetrationem beneficii: Et utrum indigeat dispensatione, quando irregularis vult promoveri. Assistens bello justo utrum incurrat irregularitatem: Et utrum illi suffragetur possessio decennalis. Quomodo sit verum quod dicitur, eum qui militiæ seculari se adscribi fecit, eo ipso privandum esse suis beneficiis: Et utrum idem jus statuendum sit, quando agitur de pensione alieni reservata. Pœnæ privationis utrum sit locus ob non delationem habitus clericalis.

SUMMARIVM.

- 1 Qui existens in statu laicali incidit in irregularitatem, si velit beneficium obtinere, tenetur habere dispensationem super tali irregularitate.
- 2 Qui homicidium commisit, non solum non debet promoveri, sed etiam in perpetuum debet deponi.
- 3 Clausula generales absolutionum à censuris non comprehendunt irregularitatem.
- 4 Assistens bello, sive justo, sive injusto, efficitur irregularis, si aliqui hinc inde interfecti fuerint: quod tamen inferius declaratur.
- 5 Clericus in minoribus ordinibus constitutus non fit irregularis assistens bello justo, quamevis propria manu pugnet, dummodo neminem occiderit, aut membra mutilaverit.

6 Clericus in minoribus ordinibus constitutus, si neminem occiderit, non privatur beneficio: sed tamen si habeat beneficium, peccat mortaliter.

7 Qui beneficium possedit per spatium decem annorum, præsumitur dispensatus ab irregularitate, & illius beneficium impetrari non potest.

8 Clericus in sacris Ordinibus constitutus, si neminem occiderit, aut mutilaverit in bello, non efficitur irregularis.

9 Clericus assistens bello justo, non fit irregularis: non deformat, aut occidat: secus est si bellum ejus injustum.

10 Ampliatur ut procedat, quamevis plures in conflictu mortui fuerint, si ipse non occiderit, nec mutilaverit.

11 Qui dicit clericum occidisse, vel mutilasse in bello, debet hoc probare.

12 Clericus accedens ad bellum, vel permittens adscribi in militia seculari, ipso jure privatur beneficio.

13 Sola descriptio in militia seculari, non privat beneficium, nisi quis actu militiam exercuit.

14 Militia solo jure positivo interdicta est Clerico.

15 Si Clericus actu militiam non exercuerit, non amittit sua beneficia.

16 Qui profecturus est ad bellum, si beneficium naverit, concurrentibus aliis concessum, juxta præsumitur committere conscientiam.

17 Pensio assignata alicui in stipendium non amittitur propter assistentiam in bello.

18 Incapacitas ad beneficia non inferi pro infirmitate ad pensiones.

19 Laicus exercens militiam, si fuerit munitus assisteret, amittit pensiones.

20 Rurum ex dimissione habitus clericali amittit beneficium.

Sacerdos quidam beneficium curatum per plures annos pacifice possederat, sed tandem cum quam sacros Ordines susciperet, Tonduti admen. interfuert justissimo bello per Regem Christianissimum contra rebelles instituto, adhibens sub irregularitatis prætextu devolutus quibus beneficium illud tanquam vacans, non obitu sua plusquam triennali, imò plusquam decennali possessione, impetrare contenderet: Quæstio autem ex illo capite impetrationi locus esset, sub eo prætextu quod ipse incurrisset irregularitatem, & beneficium per eum possessio nulla obrenta dispensatione provius fuisset: tunc cum de jure etiam qui in statu laicali incurrit irregularitatem, tenetur obtinere dispensationem super tali irregularitate antea contracta, antequam beneficium allequatur, cap. sicut 6. §. fin. juncta Gloss. in verb. consilium, homicid. tunc ubi dicitur, quod si quis commiserit homicidium, non solum non debet promoveri, sed in perpetuum debet deponi. Card. in Clem. 1. c. de perpetuum debet deponi. Nec sufficit quod impetrans beneficium habet in suis provisionibus clausulam cum absolutione: Quia irregularis non potest gaudere hac clausula, cum irregularitas non sit censura: cap. quærentes, de verbor. significat. & ideo per absolutionem à censuris non censetur dispensatum cum irregularitate: N. vart. in manuali, cap. 14. §. 1. num. 26. Rot. dec. 4. num. 4. & 5. p. 2. recent. tunc atqui assistens bello justo, sive injusto, irregularitatem incurrit, si aliqui hinc inde interfecti fuerint: teste Nicolao Plana in tract. de irregul. num. 20. regul. 3.